

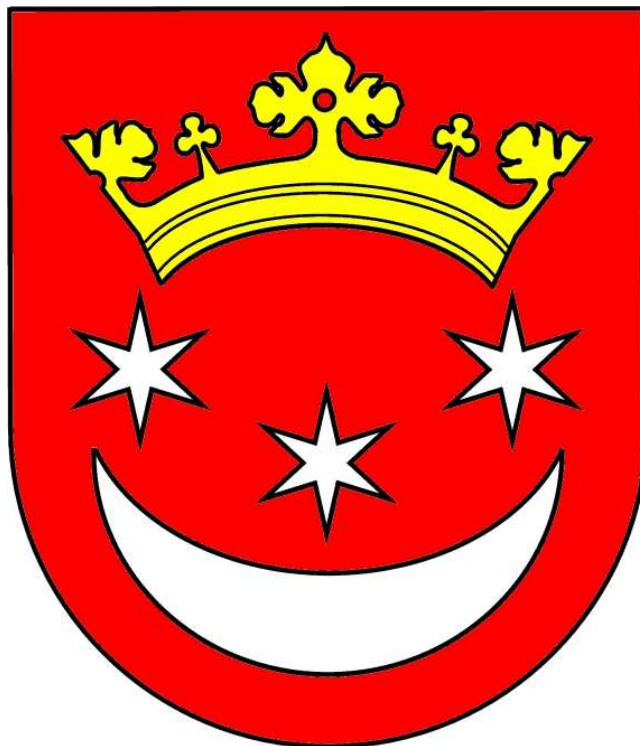
Załącznik Nr 1

Do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Człopie z dnia ...

PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU MIASTA I GMINY CZŁOPA

W LATACH 2010 – 2032

MAJ 2010

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	3
2.	Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Człopa	4
3.	Cele i zadania programu	5
4.	Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego	7
5.	Stan prawny	9
5.1.	Ustawy	9
5.2.	Rozporządzenia	10
5.3.	Aktualne akty prawne UE	12
5.4.	Polityka ekologiczna państwa	13
5.5.	Uwarunkowania programu pod względem kompatybilności z wojewódzkim i powiatowym programem usuwania azbestu	13
6.	Stan realizacji przepisów prawa	15
7.	Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	15
7.1.	Obowiązki właścicieli i zarządców obiektów przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest	17
7.2.	Inwentaryzacja	17
7.3.	Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	18
7.4.	Obowiązek usunięcia zagrożenia związanego z uszkodzonymi wyrobami z azbestem	19
7.5.	Oznakowanie	19
7.6.	Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest	21
7.7.	Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest	23
7.8.	Plan kontroli jakości powietrza	23
7.9.	Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest	24
7.10.	Zasady unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	25
8.	Założone cele oraz planowane działania w gospodarce odpadami zawierającymi azbest na terenie Miasta i Gminy Człopa w latach 2010 –	25

2032.

8.1.	Cele krótkookresowe 2010 – 2012	25
8.2.	Cele długookresowe 2012 – 2022	26
8.3.	Cele na lata 2022 – 2032	26
8.4.	Plan unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest	26
8.5.	Zadania organizacyjne w planie unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	28
8.6.	Zarządzanie programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie miasta i gminy Człopa	28
8.7.	System oceny realizacji programu wraz z proponowanymi wskaźnikami	31
9.	Edukacja na rzecz ekologii w Gminie Człopa	31
9.1.	Strategia realizacji celu	32
9.2.	Edukacja ekologiczna w szkolnym systemie kształcenia	32
9.3.	Pozaszkolna edukacja ekologiczna	34
10.	Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania azbestu	35
11.	Ilość i rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest	36
12.	Diagnoza stanu na terenie Gminy Człopa	37
13.	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków stanowiących własność osób fizycznych dla Gminy Człopa.	39
13.1.	Odbiór wyrobów azbestowych	40
13.2.	Zasady udzielania pomocy finansowej	40
14.	Harmonogram realizacji „programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Człopa na lata 2010 – 2032	42
15.	Finansowanie Programu	42
16.	Załączniki	44

1. WPROWADZENIE

Azbest jest nazwą ogólną obejmującą włókniste minerały z grupy serpentynów i amfiboli. Dzięki znanej i cenionej od dawna odporności na wysoką temperaturę minerały azbestowe zyskały popularność i szerokie zastosowanie w gospodarce światowej. Na świecie znanych jest ponad 5 tys. wyrobów, do produkcji których używano azbestu. Są to głównie wyroby stosowane w budownictwie, takie jak pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne.

Azbest wykorzystywany był także między innymi przy produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, itp. kuchenek, piecyków elektrycznych i gazowych, opiekaczy, suszarek do włosów oraz siatek azbestowych. Surowca tego używano do produkcji farb, pokostów, klejów, smarów, płytek i wykładzin podłogowych oraz koców gaśniczych.

Pomimo szerokiego zastosowania praktycznego materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu.

Wzory chemiczne głównych rodzajów azbestu przedstawiają się następująco:

- chryzotyl $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
- krokydolit $Na_2 Fe_3 Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- amozyt $(Fe, Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- antofyllit $(Mg, Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- tremolit $Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- aktynolit $Ca_2/Mg[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest jest minerałem posiadającym włóknistą strukturę. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość rozszczepiania się włókien na coraz mniejsze, oraz to, że jest niepalny.

W Polsce zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest regulują przepisy takie jak itp. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Ustawa o zakazie stosowania produktów zawierających azbest została uchwalona 19 czerwca 1997 roku. Problem najważniejszy – sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów zawierających azbest – nadal jednak pozostaje nierozwiązany. Zdrowie wielu ludzi nadal zagrożone jest poprzez użytkowanie azbestowych urządzeń. Rząd polski opracował i przyjął w 2002 roku „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, którego głównym celem jest – między innymi – oczyszczenie terytorium Polski z azbestu. Program ten zakłada usunięcie azbestu lub jego zneutralizowanie w ciągu 30 lat. 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 –

2032". Program zastępuje dotychczasowy program, utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu. Gmina Człopa w 2010 roku planuje przystąpić do tego Programu. W tym celu została przeprowadzona – przez pracowników Urzędu – inwentaryzacja istniejących na terenie Gminy budynków pokrytych materiałami zawierającymi azbest. Na jej podstawie zostały zaplanowane działania zmierzające do usunięcia tego szkodliwego minerału. Niniejsze opracowanie zawiera wszelkie niezbędne informacje na ten temat.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY CZŁOPA

Miasto i Gmina Człopa położone są w południowo – zachodniej części Pojezierza Wałeckiego w województwie zachodniopomorskim. Gmina zajmuje łączną powierzchnię 348 km₂ i liczy 5275 mieszkańców, w tym – 2444 osób mieszkających w mieście. Przez Człopę przebiega droga krajowa Nr 22 Gdańsk – Wałcz - Gorzów Wlkp. - granica państwa w kierunku Berlina co stanowi ważny atrybut w infrastrukturze turystycznej tej miejscowości. Człopa to gmina o charakterze rolniczo - leśnym. Główne kierunki rozwoju uwzględniają czyste ekologiczne środowisko, co warunkuje rozwój turystyki i czynnego wypoczynku pośród lasów i jezior oraz bogactwa fauny i flory.

Rys. 1 Mapa gminy na tle powiatu i województwa

Wysoka lesistość terenu, przekraczająca 70%, pielęgnowana prowadzoną przez leśników gospodarką leśną o długoletniej historii(pierwsze wzmianki o istnieniu nadleśnictwa pochodzą z 1792 roku) wyróżnia się zróżnicowanym drzewostanem, w którym przeważają sosny urozmaicone dębami, bukami , brzoźami i innymi gatunkami drzew. Rozległe kompleksy leśne są ostoją dzików, jeleni i lisów; żyją tu także borsuki i jenoty, na ciekach wodnych spotkać można wydrę i bobra, a miejscowe bagniska stanowią dom dla żółwia błotnego. Liczne jeziora o czystej wodzie, pensjonaty i stawy rybne prowadzone przez agrogospodarzy stanowią raj by dać upust wędkarskiej pasji i amatorom sportów wodnych. Do najatrakcyjniejszych zaliczyć należy jeziora: Szczurzac, Trzebin , Załom, Zamieć, Dłusko, Kochlin Duży, Młyński Staw. Cieszynka, Drawa i Płociczna - rzeki w części o charakterze górskim są sprawdzonym miejscem na organizację spływów kajakowych dostarczających wielu emocji. Dużą atrakcją dla turystów stanowi także otwarta w lipcu 2001 roku ścieżka pieszo- rowerowa „ Brzegiem człopskich jezior” o łącznej długości 18 km. Rezerwat florystyczny o powierzchni 0,95 ha zwany przez miejscowych Stary Załom to miejsce dla miłośników i badaczy flory. Użytek ekologiczny „ Bagno Raczyk” jest enklawą dla ptactwa wodno - błotnego i miłośników bezkrwawych polowań z aparatem fotograficznym. Dla pogłębiania wiedzy ekologicznej, w szczególności jej części dotyczącej lasów, powstał Ośrodek Edukacji Ekologicznej przy Nadleśnictwie Człopa. Bezpośrednie sąsiedztwo Drawieńskiego Parku Narodowego, dobrze

zachowane torfowiska, liczne gatunki zwierząt chronionych powodują że lasy Człopskie pozostają jednym z piękniejszych i cenniejszych obszarów przyrodniczych w Polsce.

Rys. 2 Mapa gminy

Powierzchnia Gminy Człopa wynosi ogółem – 34.279 ha . Zamieszkuje ją 5 275 mieszkańców, z czego w mieście zamieszkuje 2 444 osób. Niewielką część jej powierzchni zajmują użytki rolne – w ha – 7010 ha. Większą część obszaru Gminy zajmują lasy.

Gmina jest jedną z najbardziej zasobnych w jeziora gmin w Polsce.

Największe z nich to: Szczuczarz (Zamieć) - 136 ha; Załom Wielki - 135 ha; Piasecznik – 63 ha.

3. CELE I ZADANIA PROGRAMU.

Dokumentem nadrzędnym, wytyczającym cele i kierunki działań w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego i ochrony środowiska w gminie jest:

- „Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”;
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego”;
- „Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego”;

- „Strategia Gospodarki Odpadami Komunalnymi województwa zachodniopomorskiego”;
- „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy 2013 – 2018”;
- „Program ochrony środowiska dla powiatu wałeckiego na lata 2009 – 2012”;
- „Plan gospodarki odpadami” dla powiatu wałeckiego na lata 2009 – 2012;
- Strategia Rozwoju gminy Człopa do roku 2010
- „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Człopa na lata 2009 – 2012”
- „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Człopa na lata 2009-2012”

Rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki w województwie zachodniopomorskim i ich relacje ze środowiskiem przedstawione są dla trzech podsystemów: społeczeństwa, przestrzeni i gospodarki. Są to współistniejące i współdziałające systemy, które zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, powinny podlegać zmianom prowadzącym do minimalizacji konfliktów.

Obowiązujące dokumenty planistyczne obejmują w pierwszym etapie okres do roku 2009 a perspektywicznie do roku 2012. Natomiast w przypadku programu usuwania azbestu plan obejmuje okres do roku 2032.

Kierując się powyższymi przesłankami, cele ekologiczne zostały zdefiniowane dla dwóch okresów, tj.:

- Cele ekologiczne do 2032 roku (docelowy okres niniejszego Programu) wraz z kierunkami działań.
- Cele ekologiczne do 2012 roku wraz z listą priorytetowych przedsięwzięć.

Tak jak powiedziano wyżej, program pozostaje w ścisłej relacji ze strategią rozwoju województwa, powiatu, miasta i gminy, jako dokumentami nakreślającymi rodzaj i skalę działalności gospodarczo-społecznej w tym obszarze, które są determinantą zmian środowiska zarówno w korzystnym, jak i niekorzystnym kierunku. Kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju musi być realizowane w samym środowisku w związku z dynamiką procesów w nim zachodzących i w związku z okolicznościami wpływającymi na te procesy. Wobec tego, dokument „Strategii ...” stanowi główne źródło informacji będącej podstawą prognozowania tych zmian.

A więc, na tle głównych dziedzin rozwoju i związanych z nimi kierunków presji na środowisko oraz na podstawie diagnozy i prognozy stanu środowiska, a także uwarunkowań polityki ekologicznej następuje sformułowanie celów ekologicznych i strategii realizacji tych celów.

Zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,

- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania zgodnych z przepisami i normami w odniesieniu do wyrobów zawierających azbest, stosowanych w Unii Europejskiej.

Zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. Program przyjęty przez Radę Ministrów zawiera informację o ilości wyrobów oraz ich rozmieszczeniu na terytorium Polski, szacunkowe potrzeby finansowe w celu unieszkodliwienia azbestu, propozycje organizacji i monitoringu programu w układzie centralnym i terytorialnym.

Zgodnie z w/w Programem do zadań Gminy zalicza się:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestu,
- przygotowanie wykazu obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji programu.

Gmina Człopa – na podstawie rządowego programu – opracowała własny Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Człopa na lata 2010 – 2032”. Cele programu są analogiczne w stosunku do dokumentu rządowego – a ich skala obejmuje terytorium Gminy Człopa.

Na podstawie inwentaryzacji obiektów zawierających azbest – przeprowadzonej w 2009 roku przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy Człopa – przygotowano „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Człopa na lata 2010 – 2032”.

4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

W lata 80-tych XX-go wieku stwierdzono, że oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych właściwości azbestu istnieją również jego negatywne strony. Wiąże się to przede wszystkim z włóknistą strukturą tego minerału. Potwierdzone zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu na organizmy żywe. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy zatrzymaniu w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Istotne znaczenie ma tu ich średnica. Wykazano, że włókna cienkie – o średnicy **poniżej 3 µm** przenoszone są łatwiej i to one odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych podczas gdy włókna grube – o średnicy **powyżej 5 µm** zatrzymują się w górnej części układu oddechowego. Skręcone włókna chryzotyłu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5

mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest **mniejszy niż 3 : 1**. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego oraz że są także skuteczniej usuwane z płuc, niosą ze sobą mniejsze ryzyko zdrowotne w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, groźniejszymi dla człowieka w kontakcie z azbestem.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu. Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- łagodne zmiany opłucnowe,
- rak płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy, powodowany przez azbest),
- międzybłoniak opłucnej i otrzewnej, nowotwory o wysokiej złośliwości.

Przy narażeniu na pył azbestowy powstały z pokryć dachowych, głównym skutkiem zdrowotnym, który należy brać pod uwagę jest międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. Przy zwiększonym poziomie ekspozycji na azbest, może być obserwowany również wzrost ryzyka zachorowalności na raka płuc. Zakrojone na szeroką skalę badania przypadków międzybłoniaka oraz trendów zapadalności, wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Nowotwory te wykazują stopniowy przyrost, rocznie około 10%. Oficjalna statystyka w Polsce wykazuje około 120 przypadków zgonów rocznie, z powodu międzybłoniaka opłucnej.

W latach 1976-96 rozpoznano w Polsce 1314 przypadków azbestozy płuc. Jest to pylica płuc powstała wskutek wdychania kurzu zawierającego drobiny azbestu. Biorąc pod uwagę fakt, że okres rozwoju nowotworów związanych z działaniem azbestu może trwać ponad 30 lat oraz niedostateczną wykrywalność – dawniej i obecnie – chorób związanych z narażeniem na azbest, można przypuszczać, że częstość rozpoznań będzie w przyszłości wzrastała. Na przykład we Francji, gdzie badania prowadzi się na większą skalę, stwierdzono, że nowotwór opłucnej atakuje od 400 do 600 osób rocznie.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce **wynosi 1000 włókien/m³** powietrza w pomiarach 24 - godzinnych.

Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach i Łodzi. Efektem narażenia komunalnego na azbest jest wzrost występowania zmian opłucnowych, szczególnie uwapnionych zmian opłucnej oraz zwiększone ryzyko międzybłoniaka opłucnej. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Poważny niepokój musi budzić fakt, że usuwanie obecnie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa tylko zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców kraju.

Usunięcie tych zagrożeń będzie wymagało:

- monitorowania i utworzenia bazy danych o aktualnym narażeniu populacji Polski na azbest i skutków zdrowotnych tego narażenia,
- opracowania osobnego programu dotyczącego tego zagadnienia, poprzez kompetentnych specjalistów z dziedziny zdrowia środowiskowego, uwzględniającego również korzyści społeczne i ekonomiczne z powodu obniżenia zachorowalności i zgonów, spowodowanych azbestem,
- powołania Ośrodka referencyjnego dla badań i oceny ryzyka zdrowotnego, związanego z konkretnymi projektami usuwania azbestu,
- opracowania i wdrożenia programu szkolenia z zakresu ryzyka zdrowotnego związanego z narażeniem na ekspozycję azbestu, przekazywania informacji o szkodliwości azbestu i sposobach przeciwdziałania szkodliwemu wpływowi azbestu na zdrowie.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO (World Health Organization – Światowa Organizacja Zdrowia) jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne i jasno nakreślają kwestię nieszkodliwości azbestu znajdującego się w spożytej wodzie.

Dlatego zastępowanie rur azbestowo - cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe. Nie ma konieczności wymiany tych urządzeń ze względu na zwiększony wpływ azbestu na zdrowie ludności korzystających z tych urządzeń.

5. STAN PRAWNY

Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz przepisy prawne dotyczące azbestu regulują szerokie spektrum zagadnień, a co z tym się wiąże, znajdują się w wielu aktach prawnych. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej.

5.1. Ustawy:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004 r. nr 3, poz. 20 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r. nr 156, poz. 1118, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. z 2007 r. nr 39, poz. 251 z późn. zm.);

- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. nr 100, poz. 1085 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. nr 11, poz. 84 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. nr 199, poz. 1671 z późn. zm.).

5.2. Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz.U. nr 171, poz. 1666 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. nr 280, poz. 2771 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz.U. nr 183, poz. 1896);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz.U. nr 185, poz. 1920 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz.U. nr 13, poz. 109);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. nr 73, z poz. 645 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. nr 201, poz. 1674);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. nr 217, poz. 1833 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. nr 192, poz. 1876 oraz z 2008 r. nr 200, poz. 1235);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. nr 71, poz. 649);

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. nr 216, poz. 1824);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. nr 112, poz. 1206);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. nr 30, poz. 213);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. nr 101, poz. 686);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. nr 122, poz. 1055);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. nr 175, poz. 1439);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2003 r. nr 1, poz. 12);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz.U. nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. nr 39, poz. 320);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz.U. nr 110, poz. 935);
- Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz.U. nr 99, poz. 667);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz.U. nr 108, poz. 953 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz.U. nr 236, poz. 1986);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 237, poz. 2011, z późn. zm.);

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz.U. nr 120, poz. 1126);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. nr 187, poz. 1571).

5.3. Aktualne akty prawne UE dotyczących problematyki azbestu należą:

- Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986r. dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu.
- Zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. – dotyczące ochrony pracowników przed działaniem azbestu.
- Dyrektywa Rady Nr 80/1107/EWG z dnia 27 listopada 1980 r. – w sprawie ochrony osób narażonych na ekspozycję szkodliwych substancji (ze zmianami wynikającymi z dyrektywy Nr 91/322/EWG z dnia 29 maja 1991 r.).
- Dyrektywa Rady Nr 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. – o ochronie pracowników przed zagrożeniem związanym z narażeniem na działanie azbestu w pracy (złoty. Dyrektywą Rady Nr 91/382/EWG).
- Dyrektywa Rady Nr 90/394/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. – w sprawie ochrony pracowników przed narażeniem na z czynniki rakotwórcze w środowisku pracy (znowelizowana Dyrektywą Rady Nr 99/38/WE).
- Dyrektywa Rady Nr 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. – o dopuszczalnym stężeniu włókien azbestu (uzupełnienie do Dyrektywy Nr 83/477/EWG).
- Dyrektywa Rady Nr 94/33/EWG z dnia 22 czerwca 1994 r. – w sprawie ochrony młodocianych w miejscu pracy.
- Dyrektywa Rady Nr 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. – w sprawie odpadów.
- Dyrektywa Rady Nr 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. – w sprawie zasad prawa, przepisów i środków administracyjnych krajów członkowskich Wspólnoty Europejskiej, jak również odnoszących się do ograniczeń w zakresie handlu i stosowania substancji niebezpiecznych.
- Dyrektywa Rady Nr 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. – w sprawie ujednoczenia ustawodawstwa, przepisów i postanowień krajów członkowskich.
- Dyrektywa Rady Nr 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. – jako uzupełnienie do Dyrektywy Nr 76/769/EWG.
- Dyrektywa Rady Nr 89/391/EWG a dnia 12 czerwca 1987 r. – o ochronie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy.
- Dyrektywa Rady Nr 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. – w sprawie zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia środowiska azbestem.

- Dyrektywa Rady Nr 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. – w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących produktów budowlanych.
- Dyrektywa Rady Nr 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. – w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących wprowadzania ograniczeń w zakresie rozprowadzania na rynku i stosowania niebezpiecznych substancji i wyrobów technicznego zastosowania.
- Dyrektywa Rady Nr 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. – w sprawie zanieczyszczeń środowiska przez zakłady przemysłowe.
- Dyrektywa Rady Nr 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. – w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed niebezpieczeństwem związanym ze środkami chemicznymi w miejscu pracy.
- Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. – w sprawie składowania odpadów.
- Dyrektywa Rady 91/689/WE z dnia 12 grudnia 1991 r. – w sprawie odpadów niebezpiecznych.
- Rozporządzenie Rady 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. – w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty, do Wspólnoty i poza jej obszar.
- Dyrektywa Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. nowelizująca Dyrektywę 85/337/EWG – w sprawie oceny oddziaływania niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko.
- Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. – w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków oddziaływania na środowisku niektórych planów i programów.
- Dyrektywa Rady 91/692/WE z dnia 23 grudnia 1991 r. w sprawie normalizacji i racjonalizacji sprawozdań dotyczących realizacji niektórych Dyrektyw Rady dotyczących środowiska.

5.4. Polityka ekologiczna państwa

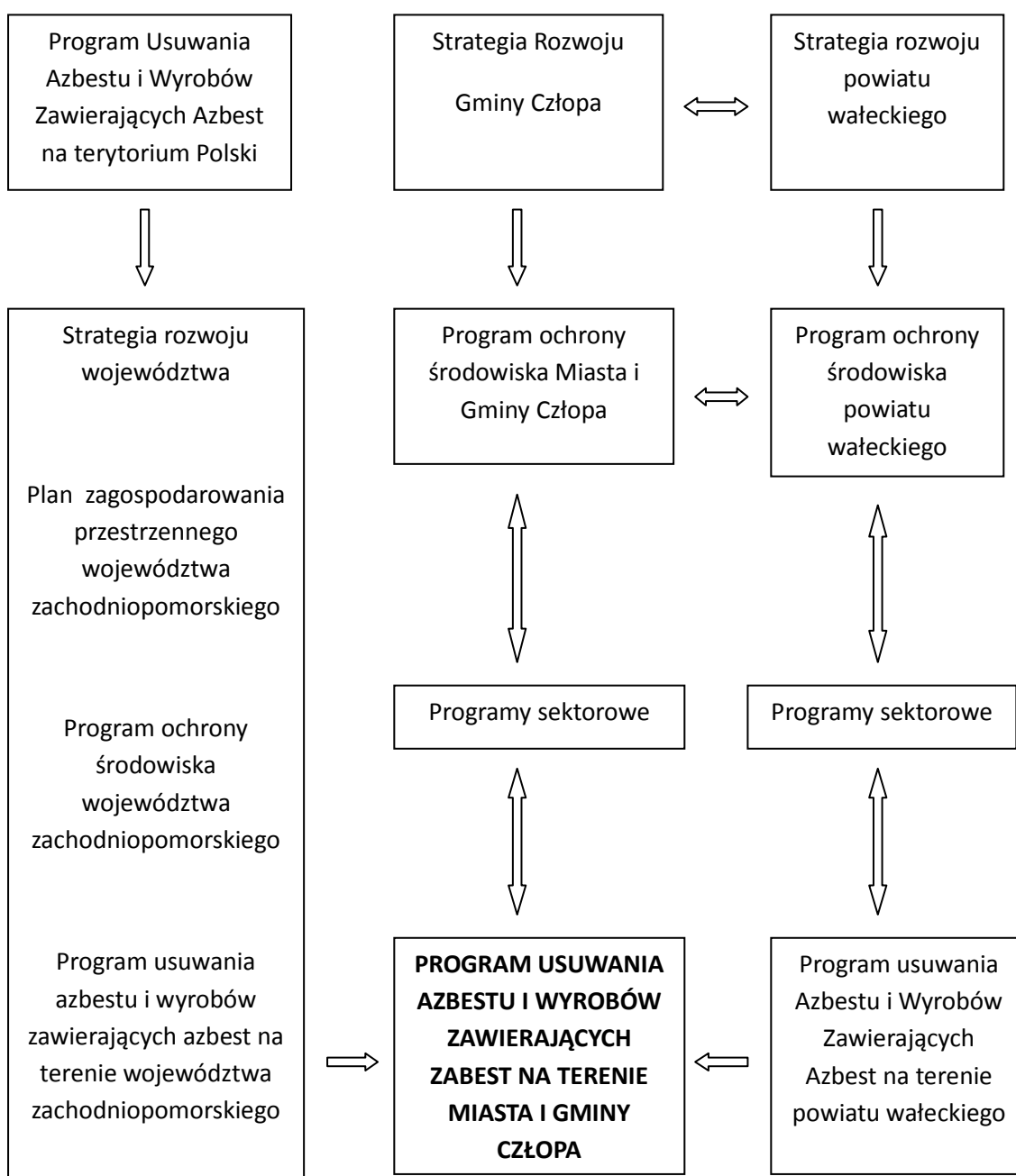
PEP dostosowana jest do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować cele średniookresowe (dla okresu 8-letniego) i zadania na okres najbliższych czterech lat oraz Monitoring realizacji Programu i nakłady finansowe na jego wdrożenie. Cele i zadania ujęto w kilku blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody;
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne;
- zrównoważone wykorzystanie surowców.

5.5. Uwarunkowania programu pod względem kompatybilności z wojewódzkim i powiatowym programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Istotną rolę w procesie definiowania polityki ekologicznej Miasta i Gminy Człopa pełnią zapisy zawarte zarówno w dokumencie z r. „II Polityka Ekologiczna Państwa” jak i uwarunkowania wynikające z integracji z UE oraz specyfika obszaru województwa zachodniopomorskiego (warunki naturalne, stan środowiska, rozwój gospodarczy i społeczny, itp.).

Założono, iż Program musi mieć formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawiania się nowych problemów, bądź niewykonania niektórych przedsięwzięć w terminach przewidzianych w tym Programie – dokument opracowany w 2010 roku, będzie cyklicznie aktualizowany i weryfikowany. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Człopa pozostaje w ścisłej relacji z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowany na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”, prawnymi wytycznymi Unii Europejskiej, polityką ekologiczną państwa, „Strategią rozwoju województwa zachodniopomorskiego” oraz powiatowymi, gminnymi programami ochrony środowiska i planami gospodarki odpadami oraz programami usuwania azbestu. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko. Relacje „Programu usuwania azbestu Miasta i Gminy Człopa” do innych opracowań strategicznych, programowych i planistycznych przedstawiono poniżej.

Schemat 1. Relacje „Programu usuwania azbestu” z dokumentami wyższego i niższego rzędu

6. STAN REALIZACJI PRZEPISÓW PRAWA

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 ze zmianami) zakazuje:

- wprowadzania na polski obszar celny azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
- produkcji wyrobów zawierających azbest,
- obrotu azbestem i wyrobami azbestowymi z wyjątkiem azbestu i wyrobów azbestowych stosowanych do celów specjalnych.

Zgodnie z zapisami ustawy produkcja płyt zawierających azbest została zakończona do 28 września 1998 r. a od 28 marca 1999 roku nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Realizacja postanowień Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki wymaga długofalowych działań usuwania tych wyrobów z terytorium Polski. Jako ostateczny termin zakończenia realizacji programu usuwania azbestu z terytorium Polski wyznaczono rok 2032.

Przy używaniu płyt azbestowych bardzo istotne znaczenie miał montaż i konserwacja.

Postępowanie zgodnie z instrukcją producenta miało istotne znaczenie. Montaż płyt sposobem „gospodarczym” powodował występowanie wielu błędów, które powodowały pęknięcia oraz odkształcanie płyt – co skutkuje krótszym okresem eksploatacji. Takie wyroby powinny być usuwane w pierwszej kolejności. Tylko płyty prawidłowo położone i zamontowane, pomalowane farbą akrylową oraz konserwowane co 5 – 7 lat mogą być użytkowane przez 30 lat. Niestety, w Polsce takie pokrycia stanowią śladową ilość w ogólnej masie pokryć dachowo azbestowych.

7. ZASADY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.

Pomimo możliwości powszechnego zastosowania azbestu, może on mieć silnie negatywny wpływ na zdrowie człowieka oraz środowisko naturalne. W takiej sytuacji konieczne wydaje się dokonanie przeglądu technicznego materiałów, które zawierają azbest oraz oszacowanie stopnia uszkodzenia jego struktury. Groźny nie jest sam azbest, a jedynie zmienione (uszkodzone, zniszczone) powierzchnie wyrobów zawierające azbest. Po przeprowadzeniu wstępnej oceny technicznej wyrobu z azbestem zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649), można podjąć odpowiednie kroki postępowania z nim. W przypadku, gdy wyrób nie został zakwalifikowany do wymiany należy go zabezpieczyć przez:

- zamknięcie przestrzeni, w której znajdują się wyroby zawierające azbest, szczelną przegrodą bez naruszenia samego wyrobu;
- lub pokrycie wyrobu lub powierzchni zawierającej azbest szczelną powłoką z głęboko penetrujących środków wiążących azbest, posiadających odpowiednią aprobatę techniczną;
- należy ponadto wyeliminować jakąkolwiek obróbkę mechaniczną przy pracach zabezpieczających.

W przypadku, kiedy występujący azbest zakwalifikowano do I-szej grupy pilności, prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy przeprowadzić jak najszybciej ze względu na szkodliwość wyrobów. Przepisy prawne regulują szereg zasad jak właściwie postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest na każdym etapie ich unieszkodliwiania ze środowiska pracy lub miejsc zamieszkania. Poniżej zostaną omówione obowiązki zarówno władz samorządowych, jak również nakazy właścicieli i ekip wykonujących prace unieszkodliwiania wyrobów z azbestem.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla Środowiska (Dz.U. 2002 Nr 175 poz. 1439) Burmistrz Miasta i Gminy Człopa jest zobowiązany do corocznego składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska występujących na terenie Miasta i Gminy Człopa. Burmistrz jest zobowiązany przedłożyć informacje wojewodzie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, począwszy od danych za rok 2003. Informacje te są składane na formularzu według wzoru zawartego w załączniku do rozporządzenia. Przesyłana informacja zawiera następujące informacje:

- określenie daty przygotowania informacji oraz okresu którego dotyczy;
- nazwa wyrobu zawierającego azbest;
- miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest;
- jednostka miary;
- ilość;
- uwagi (należy wskazać obiekt, w którym znajduje się azbest i określić ich stan – stopień uszkodzenia wyrobów zawierających azbest).

Przedstawione powyżej przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli jak i na prowadzących wszelkiego rodzaju prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest. W przypadku stwierdzenia przez osobę fizyczną lub prawną, iż w obiektach bądź urządzeniach, którymi władza, znajdują się wyroby zawierające azbest, zgodnie z obowiązującymi przepisami należy wykonać poniższe działania:

- Przeprowadzić inwentaryzację wyrobów zawierających azbest poprzez wykonanie spisu z natury.
- Sporządzić „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.
- Oznakować pomieszczenia, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje zawierające azbest i zaznaczyć na planach sytuacyjnych terenu miejsca z wyrobami zawierającymi azbest.
- Opracować coroczny plan kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest.
- Opracować instrukcję bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.

7.1. Obowiązki właścicieli i zarządców obiektów przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Z treści Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876) wynika, że każdy właściciel bądź zarządca obiektów jest zobowiązany do usunięcia lub wymiany w sposób bezpieczny i niezagrażający życiu wyrobów zawierających szkodliwy azbest. Działania związane z usunięciem niebezpiecznych wyrobów powinny być poprzedzone:

- przeprowadzeniem inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury (zgodnie z Dz.U. 2003 Nr 192 poz. 1876 § 7.1);
- oceną stanu i możliwościami bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (ankieta zgodnie z załącznikiem nr 1 Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 649). Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki społecznej w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwanie wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004.71.649). Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrolę stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Pierwsza kontrola powinna być nastąpić w terminie do 15.11.2004
- jeżeli dany wyrób kwalifikuje się do wymiany zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanego leży w kwestii właściciela, użytkownika wieczystego bądź zarządcy nieruchomości (Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 4232 pkt. 4);
- umieszczeniem w widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i oznakowanie według wzoru zamieszczonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia Dz. U. 2003 Nr 192 poz. 1876 pkt. 2);
- sporządzeniem raz w roku planu kontroli jakości powietrza (Dz. U. 2003 Nr 192, poz. 1876 § 3.1.2).

7.2. Inwentaryzacja

Przed przystąpieniem do usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów, pomieszczeń bądź urządzeń na właścicielach i zarządcach ciąży obowiązek przedstawione poniżej:

- identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez uprawnione laboratorium,
- dokonanie zgłoszenia prac właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu,
- uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza.

Termin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji przez właścicieli bądź zarządców obiektów upłynął 28 maja 2004 roku. Każdy z właścicieli miał 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, aby przeprowadzić kontrolę obiektów, którymi zarządza oraz przedłożyć wyniki kontroli do właściwego organu administracji państwowej, jakim jest nadzór budowlany lub starostwo powiatowe. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informacje o materiałach lub substancjach zawierających azbest odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Inwentaryzacja powinna dotyczyć podstawowych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejsc ich wykorzystywania (załącznik nr 2 Dz. U. Nr 2003 Nr 192, poz. 1876 pkt. 3.1). Informacja ta zawiera następujące dane:

- nazwa, adres osoby prawnej bądź imię, nazwisko i adres osoby fizycznej
- tytuł własności
- nazwę i rodzaj wyrobu
- ilość wyrobu z azbestem podana w metrach kwadratowych lub w tonach
- miejsce wykorzystania wyrobu zawierającego azbest
- przydatność do dalszej eksploatacji – stan zewnętrzny wyrobu
- przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - wymiana z tytułu zużycia wyrobu;
 - całkowite usunięcie niebezpiecznych materiałów i substancji;
- inne istotne informacje o wyrobach.

Natomiast, jeżeli dotyczy to wyrobów z azbestem, których eksploatacja została zakończona, właściciel jest zobligowany do podania informacji zawartych w załączniku nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 października 2003 roku.

Przy wykorzystaniu azbestu lub wyrobów zawierających azbest należy uwzględnić okres upływu gwarancji producenta wyrobu oraz wyniki przeprowadzonych kontroli i oceny stanu wyrobów.

Wszelkie informacje, jakie sporządzi właściciel bądź zarządca obiektów powinny być w dwóch egzemplarzach:

- 1) jeden egzemplarz w formie pisemnej kierowany jest do wojewody;
- 2) drugi egzemplarz powinien być przechowywany przez rok, aż do momentu sporządzenia następnej informacji.

Wszystkie informacje podane przez osoby prawne lub fizyczne są corocznie aktualizowane do dnia 31 stycznia każdego roku.

7.3. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Sposób inwentaryzowania azbestu i wyrobów zawierających azbest przez osoby fizyczne i prawne określa załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71 poz. 649). Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Do poszczególnej z grup informacyjnych dotyczących stanu wyrobu zawierającego azbest przyporządkowano punktację, suma punktów wskazuje na stopień pilności usuwania wyrobów zawierających azbest. Wyróżniono trzy stopnie pilności:

I stopień pilności – oznacza bezzwłoczną wymianę i naprawę, gdy suma punktów wyniosła 65 i więcej;

II stopień pilności – oznacza konieczność ponownej oceny w czasie do 1 roku, gdy suma punktów wyniosła powyżej 35 do 60 punktów;

III stopień pilności – oznacza konieczność ponownej oceny w czasie do 5 lat, gdy suma punktów wyniosła do 35 punktów.

Według paragrafu 7.1 w/w rozporządzenia obowiązkiem właścicieli lub zarządców obiektów jest usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych do natychmiastowej wymiany na skutek ich nadmiernego zużycia lub uszkodzenia. Unieszkodliwienie powinno być przeprowadzone na koszt właściciela obiektu. Na miejsce usuniętych materiałów zawierających azbest należy użyć wyroby bezpieczne, czyli takie, które nie zawierają szkodliwego azbestu.

Pierwszej kontroli należy dokonać w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, czyli powinna ona być nastąpić w terminie do 15 listopada 2004 roku.

Ankieta powinna być sporządzona w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz powinien zachować właściciel wraz z dostępną dokumentacją miejsca wykorzystania azbestu, drugi egzemplarz oceny powinien zostać przekazany właściwemu organowi nadzoru budowlanego w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

7.4. Obowiązek usunięcia zagrożenia związanego z uszkodzonymi wyrobami z azbestem

Nie wszystkie wyroby zawierające azbest są groźne dla zdrowia człowieka. Negatywne oddziaływanie na zdrowie człowieka i środowisko naturalne dotyczy głównie wyrobów o uszkodzonej strukturze zewnętrznej, które stwarzają niebezpieczeństwo emisji azbestu do powietrza atmosferycznego. W takich przypadkach, gdy materiał zawierający azbest jest uszkodzony, zwłaszcza azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ lub zawierający krokidolit, obowiązkiem właściciela jest podjęcie działań wymiennych, które w określonych sytuacjach powinny odbywać się pod stałym nadzorem technicznym prawidłowości wykonywania prac ze strony wykonawcy robót oraz przy zachowaniu określonych w planie prac warunków ochrony pracowników i środowiska. Prawidłowość prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów, potwierdza się wynikiem badania jakości powietrza przeprowadzonego przez akredytowane laboratorium.

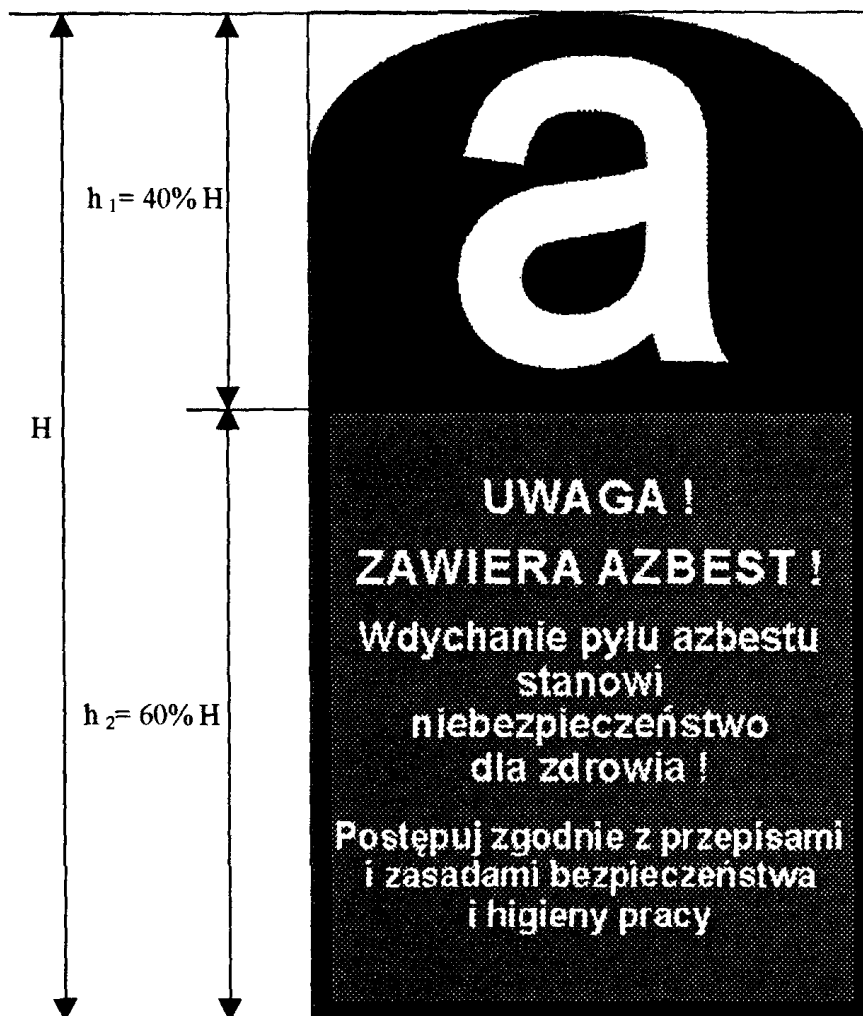
Usunięcie azbestu lub wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

7.5. Oznakowanie

Niestety większość wyrobów, które zawierają w swoim składzie szkodliwy azbest nie jest w ogóle oznakowana. Według rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 ze zmianami) każdy właściciel, zarządca lub użytkownik jest zobowiązany do oznakowania wyrobów zawierających azbest według wzoru zamieszczonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Tam, gdzie jest niemożliwe umieszczenie trwałego oznakowania, oznakowanie umieszcza się w widocznym miejscu w każdym pomieszczeniu, w którym instalacja bądź urządzenie zawierające azbest występuje. Dodatkowo, należy dodać ostrzeżenie w postaci napisu: „Pomieszczenie zawiera azbest”. Ponadto, właściciel lub zarządca jest prawnie zobligowany do zaznaczenia miejsc występowania wyrobów z azbestem na planach sytuacyjnych. W przypadku, kiedy wyrób zawiera krokidolit (najgroźniejszy dla zdrowia azbest niebieski), zwrot „zawiera azbest” należy zastąpić zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym poniżej wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - części dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

Ryc. . Oznakowania wyrobów zawierających azbest.

Etykiety wraz z napisami powinny być zrobione z trwałego materiału, aby były one odporne na uszkodzenia mechaniczne i działanie czynników atmosferycznych.

7.6. Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów z azbestem, zobowiązany jest do:

- zgłoszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi nadzoru budowlanego, jak również właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy;
- zgłoszenie powinno dostarczyć informacji o rodzaju lub nazwie wyrobu zawierającego azbest wg grup wyrobów określonych w odrębnych przepisach; termin rozpoczęcia i planowanego zakończenia prac; adres obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej; kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest; określenie liczby pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem; obowiązek wykonawcy prac do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót;
- uzyskania odpowiedniego zezwolenia, pozwolenia, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia organowi informacji o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi;
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na właściwym zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów z azbestem w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas zabezpieczania i unieszkodliwiania tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- przed rozpoczęciem prac należy opracować szczegółowy plan prac usuwania wyrobów z azbestem, który obejmuje:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium;
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac;
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami nawiązującymi do planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
- posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działania azbestu;

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac powinien:

- zabezpieczyć obszar prac przez stosowanie osłon ochraniających przed przenikaniem azbestu do środowiska;

- odpowiednio ogrodzić teren prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych o długości przynajmniej 1 metra przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- umieścić w strefie prac w widocznym miejscu tablice informacyjne o czytelnej treści: „UWAGA! ZAGROŻENIE AZBESTEM”; jeżeli prace są związane z azbestem niebieskim (krokidolitem), treść tablicy informacyjnej powinna brzmieć: „UWAGA! ZAGROŻENIE AZBESTEM – KROKIDOLITEM”;
- zastosować odpowiednie środki techniczne ograniczające do minimum emisję azbestu do środowiska;
- zastosować w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednie zabezpieczenia przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- codziennie usuwać pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- izolować pomieszczenia, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowanie pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- stosować zespół szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- zapoznać pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

W związku z tym, że odpady zawierające azbest zaliczane są do odpadów niebezpiecznych postępowanie z nimi podporządkowane jest przepisom ustawy. Obrót powstającymi w trakcie prac remontowych odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest odbywa się na podstawie „Karty przekazania odpadów”, a ich ewidencja jest prowadzona na „Karcie ewidencji odpadów”. Następnie wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na usunięciu wyrobów zawierających azbest jest zobowiązany zapewnić sprzęt specjalistyczny i środki ochrony indywidualnej. Ekipa pracująca w bardzo trudnych warunkach przy usuwaniu wyrobów z azbestem powinna przestrzegać zasad BHP oraz posiadać wszelkie niezbędne badania lekarskie, jak również kwalifikacje i doświadczenie w tego rodzaju działaniach. Najważniejszą zasadą, jaką każdy pracownik musi przestrzegać jest założenie kombinezonu ochronnego (pyłoszczelnego) i maski przeciwpyłowej odpowiednio dobranej do występującego stężenia pyłów azbestu przed wejściem do strefy pracy demontażowej. Niedopuszczalne jest wynoszenie odzieży ochronnej poza teren pracy. Odzież ochronna pod koniec dnia pracy musi być poddana odpyłaniu wstępnemu z zanieczyszczeń oraz umyciu w specjalnych komorach oczyszczania. Zużyte kombinezony należy składować w specjalnie wydzielonych kontenerach komór dekontaminacyjnych, które po zhermentowaniu są magazynowane w specjalnych miejscach i dalej

przekazywane na składowisko. Należy także przestrzegać zakazu palenia i spożywania posiłków w strefach pracy, gdzie unieszkodliwiany jest azbest.

7.7. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest

Wszystkie odpady zawierające azbest powinny być unieszkodliwione przez specjalistyczne firmy na składowisku odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Firmy zajmujące się zbieraniem i transportem wyrobów i odpadów zawierających azbest powinny posiadać zezwolenie od właściwego starosty na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym substancjami szczególnie niebezpiecznymi, do których zalicza się azbest. Decyzja Starostwa Powiatowego ważna jest maksymalnie na okres 10 lat.

Transport wyrobów zawierających azbest powinien przebiegać zgodnie z przepisami o przewozie towarów niebezpiecznych oraz w sposób bezpieczny dla zdrowia człowieka i środowiska. W tym celu należy przestrzegać podstawowych zasad postępowania przy transporcie z tego rodzaju odpadami:

- odpady i wyroby o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³ należy pakować w szczelne opakowania z folii polietylenowej o grubości przynajmniej 0,2 mm;
- odpady i wyroby z azbestem o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ należy przed umieszczeniem do szczelnych worków z folii polietylenowej zestalić przy użyciu cementu;
- szczelnie zapakowane odpady i wyroby zawierające azbest powinny być umieszczone w zbiorczym opakowaniu z folii polietylenowej i szczelnie zamknięte;
- utrzymanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- każdy worek foliowy z odpadami azbestowymi powinien być odpowiednio oznaczony według wzoru z załącznika nr 2 do rozporządzenia (Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 649);
- magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań powinno odbywać się w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Pojazd przeznaczony do transportu odpadów zawierających azbest powinien być odpowiednio oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Ważna jest także kwestia właściwego umocowania ładunku odpadów zawierających azbest. Ładunek w trakcie przewozu nie może być narażony na żadne wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu. Zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, takich jak azbest, określa ustawa z dnia 28 października 2002 roku o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 167 z późniejszymi zmianami) oraz europejska umowa ADR, z ang. The European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road, (Dz. U. 1999 Nr 30, poz. 287).

7.8. Plan kontroli jakości powietrza

W świetle obowiązujących przepisów w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu każde pomieszczenie wyposażone w instalacje bądź urządzenia zawierające azbest powinno mieć prowadzony corocznie monitoring pomiaru stężenia azbestu. Właściciel, zarządca lub użytkownik wieczysty sporządza plan kontroli jakości powietrza z prowadzonych pomiarów. W przypadku przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłów zawierających azbest w środowisku pracy, stwierdzonego w wyniku realizacji planu kontroli, dalsze wykorzystywanie instalacji lub urządzenia jest niedopuszczalne. W takiej

sytuacji instalacje czy też urządzenia zawierające azbest muszą być oczyszczone poprzez usunięcie z pomieszczeń lub ich wymianę.

W Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zmianami) określono wartości NDS dla pyłów zawierających azbest:

- pyły zawierające azbest i inne materiały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu i antygorytu włóknistego:
 - pył całkowity – 1 mg/m^3 ,
 - włókna respirabilne – $0,2 \text{ wł./cm}^3$,
- b) pyły zawierające krokidolit:
 - pył całkowity – $0,5 \text{ mg/m}^3$,
 - włókna respirabilne – $0,2 \text{ wł./cm}^3$.

Norma PN-88/Z-04202/02 określa metody mikroskopii optycznej służące do oznaczania stężenia liczbowego respirabilnych włókien azbestu w powietrzu na stanowisku pracy. Badania zawartości włókien azbestu w powietrzu powinno się przeprowadzać na każdym etapie prac, czyli przed przystąpieniem do prac demontażowych, w czasie usuwania wyrobów azbestowych ze stanowisk pracy oraz po zakończeniu usługi. Standardowo badania z użyciem mikroskopu optycznego składają się z dwóch etapów:

- **etap pierwszy** - pobranie próbki powietrza przy pomocy pompki pyłomierza z założonym filtrem, który zatrzymuje włókna azbestu;
- **etap drugi** – następnie nasypany filtr (próbki powietrza) umieszcza się pod mikroskopem o powiększeniu 600x i liczy się włókna azbestu. Otrzymany wynik ilości włókien azbestowych jest przeliczany na stężenie w jednostce objętości powietrza.

W przypadku prac długotrwałych powinien być prowadzony monitoring zapylenia włóknami azbestu obejmujący nie tylko otoczenie miejsca usługi, ale także pomieszczenia sąsiadujące lub znajdujące się na trasach wentylacji naturalnej lub wymuszonej. Zachowanie najwyższych środków bezpieczeństwa powinno stanowić priorytet każdych działań związanych z azbestem w celu ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych przy pracach demontażowych oraz osób znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu tych robót. Wykonawca ma obowiązek opracować plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest zostały podane w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71, poz. 649).

7.9. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie starosty, właściwego ze względu na siedzibę firmy lub adres posiadacza odpadów, na prowadzenie tej działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat. Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady

izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do grupy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne.

7.10. Zasady unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające azbest, z uwagi na zakaz stosowania azbestu nie mogą być poddawane odzyskowi czy innemu wykorzystaniu i muszą być w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi oraz środowiska unieszkodliwiane przez składowanie. Zasady składowania tych odpadów regulowane są ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach. Odpady zawierające azbest umieszczać należy na składowiskach odpadów niebezpiecznych.

8. ZAŁOŻONE CELE ORAZ PLANOWANE DZIAŁANIA W GOSPODARCE ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE MIASTA I GMINY CZŁOPA W LATACH 2010 – 2032

8.1. Cele krótkookresowe 2010-2012

Za dokumentami planistycznymi wyższego rzędu jako cele krótkookresowe należy przyjąć:

- współdziałanie przy prowadzeniu pełnej i wiarygodnej ewidencji odpadów,
- wdrożenie programu usuwania azbestu,
- objęcie wszystkich mieszkańców miasta zorganizowanym systemem usuwania odpadów zawierających azbest a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej – przygotowanie i wdrożenie programu edukacji ekologicznej,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- likwidacja dzikich składowisk,
- rozbudowa instalacji przeznaczonych do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest,

Dla osiągnięcia wyżej wymienionych celów konieczne jest podjęcie następujących przedsięwzięć:

- utworzenie w międzygminnych bądź między powiatowych struktur gospodarki odpadami, dla realizacji wspólnych przedsięwzięć,
- planowanie i realizacja rozwiązań kompleksowych, zintegrowanych, uwzględniających wszystkie wytwarzane odpady zawierające azbest niezależnie od źródła ich pochodzenia,
- wdrożenie i rozbudowa systemów selektywnego gromadzenia odpadów zawierających azbest,

8.2. Cele długookresowe 2012-2022

- dalszy rozwój i doskonalenie ponadlokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami zawierającymi azbest,
- dalszy rozbudowa sieci selektywnej zbiórki odpadów,
- kontynuacja i intensyfikacja akcji szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej,
- wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów,

W celu osiągnięcia redukcji odpadów komunalnych kierowanych na składowiska zaproponowana kolejne fazy związane z powstawaniem, zbiórką, odzyskiem i unieszkodliwianiem tych odpadów, a także rynkiem zbytu końcowych produktów.

8.3. Cele na lata 2022-2032

- optymalizacja systemów gospodarki odpadami zawierającymi azbest,
- całkowite zlikwidowanie zagrożenia związanego z występowaniem na terenie miasta wyrobów zawierających azbest,
- W celu osiągnięcia redukcji odpadów komunalnych kierowanych na składowiska zaproponowano kolejne fazy związane z powstawaniem, zbiórką, odzyskiem

Faza 1 - wytwarzanie odpadów - minimalizacja negatywnego oddziaływania wytwarzanych odpadów.

Faza 2 - zbiórka i transport odpadów - opracowanie i wdrożenie systemu zbiórki i transportu odpadów zawierających azbest

Faza 3 - unieszkodliwianie - wybór optymalnej formy i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w dużym stopniu uzależniony jest od takich czynników jak:

- dostępny teren,
- ilość i jakość odpadów na danym obszarze,
- akceptacja społeczna,
- możliwości finansowe.

Wybór może nastąpić w oparciu o wieloletni plan inwestycyjny.

8.4. Plan unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest

Założono zmniejszenie ilości składowanych bioodpadów (w stosunku do roku 2006):

- do roku 2012 o 25 %,
- do roku 2022 o 75 %,

- do roku 2032 o 100 %.

Podstawowym celem w zakresie gospodarowania odpadami azbestowymi jest bezpieczne dla ludzi i środowiska unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest poprzez składowanie na wytypowanych składowiskach w sposób wykluczający ich szkodliwe oddziaływanie. Niezbędne jest powstanie na poziomie regionu bazy informacyjnej zawierającej dane o lokalizacji, ilości i stanie wyrobów zawierających azbest oraz opracowanie systemu monitoringu usuwania i prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Unieszkodliwianie tego typu odpadów jest i powinno być w dalszym ciągu prowadzone w ramach deponowania na składowiskach odpadów położonych poza terenem województwa.

Na poziomie lokalnym w realizację zadań „Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski” zaangażowane powinny być zarówno samorząd gminny jak również samorząd powiatowy.

Do zadań organu wykonawczego gminy należy:

- sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań „Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski” na terenie miasta oraz ich przekazywanie samorządowi powiatu,
- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządem powiatowym, w zakresie zadań wynikających z „Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski”,
- współpraca z lokalnymi mediami, szczególnie dla pobudzenia odpowiednich inicjatyw społecznych i przedstawiania opinii,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi „Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski”,
- gromadzenie danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 1998r.
- ustalanie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technologicznego zużycia wyrobów zawierających azbest.

Do zadań Rady Miejskiej w Człopie należy:

- nadzorowanie wykorzystania przyznanych środków finansowych,
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów,
- częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

8.5. Zadania organizacyjne w planie unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

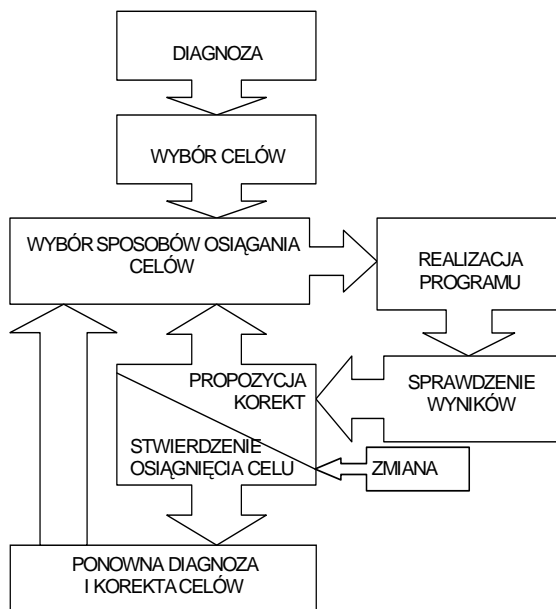
- opracowaniu na poziomie gminy baz informacyjnych zawierających dane dotyczące lokalizacji, ilości i stanu wyrobów zawierających azbest, na podstawie danych uzyskanych z przeglądów realizowanych przez właścicieli lub zarządców obiektów i urządzeń budowlanych na mocy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 1998 r. w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 138, poz. 895),
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- organizacja kampanii informacyjnej w zakresie postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- opracowywanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie gminnym.

Na terenie miasta i gminy nie przewiduje się podejmowania czynności inwestycyjnych związanych z budową składowiska składowania odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z zapisami obowiązującego prawa koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest powinni w całości pokryć właściciele obiektów, w których powstają odpady zawierające azbest.

8.6. Zarządzanie Programem Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Miasta i Gminy Człopa

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim.

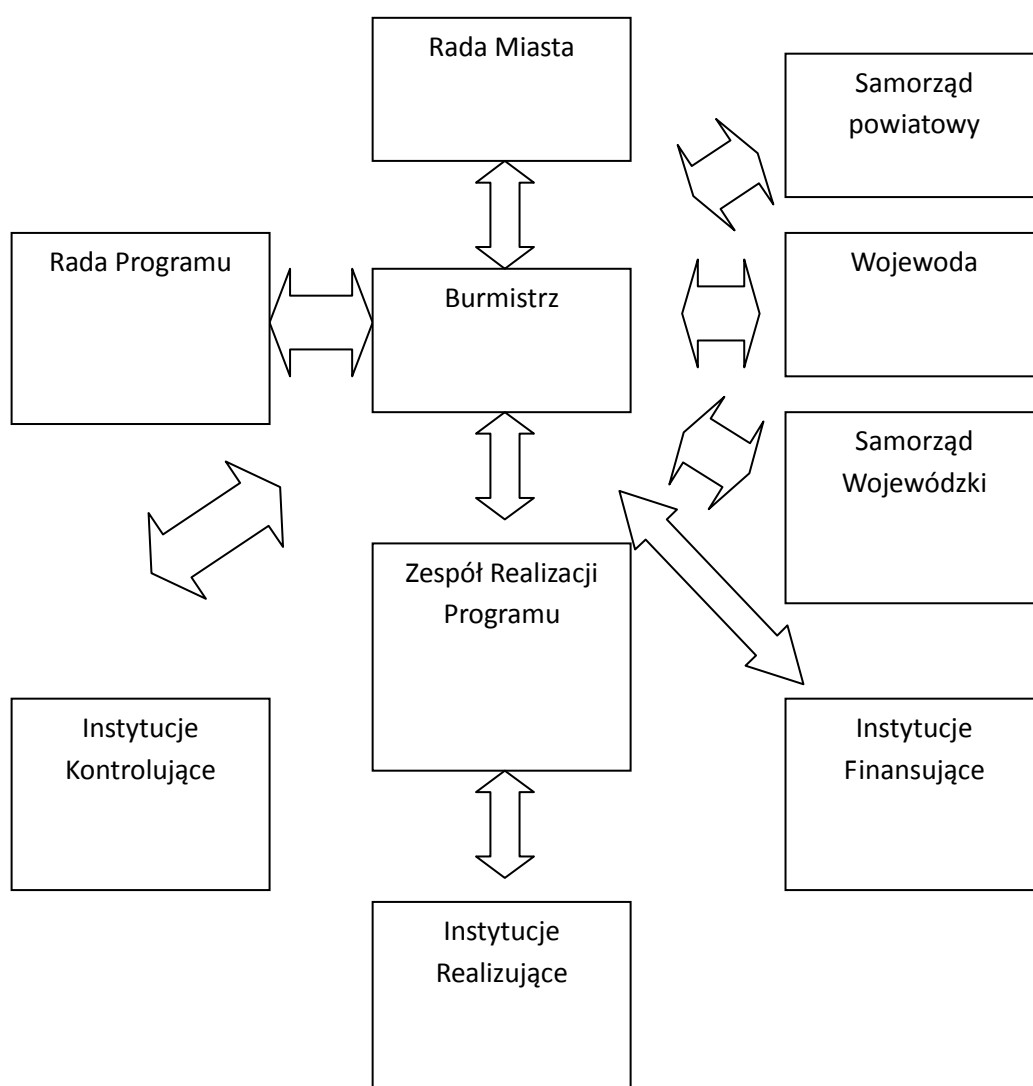
Ogólny schemat zarządzania programem przedstawiono na schemacie powyżej

Szanse na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem.
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu.
- Społeczność miasta jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Schemat 3. Relacje między podmiotami i instytucjami uczestniczącymi w realizacji programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Burmistrzu Miasta i Gminy Człopa. Składać on będzie Radzie Miejskiej raporty z wykonania Programu. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządem powiatowym, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW). Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IŚ, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW). Burmistrz będzie wspierany przez pracowników zajmujących się ochroną środowiska. Będą oni nadzorowali realizację Programu, zapoznając się z okresowymi raportami dotyczącymi wykonania zadań i uzyskanych efektów ekologicznych. Zadaniem osób nadzorujących realizację Programu jest uzyskanie płaszczyzny społecznego uzgadniania sposobu osiągania celów Programu. Przedstawiciele różnych stron włączonych w realizację Programu będą mieli różne poglądy nt. realizacji celów Programu i konkretnych przedsięwzięć. Istnieje zatem potrzeba stworzenia obiektywnych warunków uzgadniania współpracy w realizacji zadań Programu i udziału w jego wdrażaniu. Zadaniem osób odpowiedzialnych za realizację Programu będą przede wszystkim:

- koordynacja działań i współdziałanie uczestników Programu,
- monitoring realizacji zadań Programu,
- sprawozdawczość z realizacji Programu,
- udrażnianie kanałów przepływu informacji niezbędnych w koordynacji działań w Programie.

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie jest samorząd miasta oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program oraz właściciele i zarządzający nieruchomościami, w których występują odpady zawierające azbest. Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru. Następuje uporządkowanie i uczynienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stając się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań wytwarzając mechanizmy samoregulacji. Jak już wspomniano wcześniej, odbiorcą Programu są mieszkańcy miasta i gminy, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej, co opisano w dalszej części dokumentu.

Do głównych zadań związanych z realizacją 'Programu ...' na szczeblu lokalnym należy:

- sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań „Programu ...” na terenie gminy oraz ich przekazywanie samorządowi województwa,
- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,

- współpraca z wojewodą, samorządem województwa w zakresie zadań wynikających z „Programu ...”,
- współpraca z lokalnymi mediami, szczególnie dla pobudzania odpowiednich inicjatyw społecznych i przedstawiania opinii,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi „Program ...”,
- gromadzenie danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów stosownie do przepisów Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 02.04. 2004 r (Dz. U. nr 71 poz. 649),
- ustalanie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technologicznego zużycia wyrobów zawierających azbest,
- przygotowywanie rocznych sprawozdań rzeczowo – finansowych z realizacji zadań „Programu ...”,

Do zadań rady gminy należy:

- Przyjmowanie rocznych sprawozdań rzeczowo- finansowych z realizacji zadań „Programu ...”
- Sprawozdanie roczne winno być wykonane przy uwzględnieniu podanych poniżej wskaźników monitorowania.

8.7. System oceny realizacji programu wraz z proponowanymi wskaźnikami

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

Proponowany system monitoringu powinien zawierać następujące działania:

- permanentne pozyskiwanie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu (materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- przetworzenie i analiza danych,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn zarejestrowanych odstępstw oraz identyfikacja działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- wykonanie działań korygujących.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu. Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników.

9. EDUKACJA NA RZECZ EKOLOGI W GMINIE CZŁOPA

Wykształcenie w społeczności lokalnej Miasta i Gminy Człopa nawyków tak zwanej kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska stanowi priorytet działań samorządu Gminy Człopa.

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców jest jednym z niezbędnych elementów które będą mogły umożliwić sprawną i efektywną politykę ekologiczną.

Do podstawowych celów w zakresie edukacji ekologicznej należy zaliczyć:

- Wdrożenie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską.
- Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej.
- Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez:
 - promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści,
 - wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych,
 - uporządkowanie przepływu informacji i usprawnienie procesu decyzyjnego związanego z edukacją ekologiczną.

Powyzsze cele powinny być osiągnane przy wykorzystaniu najlepszych krajowych i zagranicznych doświadczeń.

9.1. Strategia realizacji celu

Cel ten jest zgodny z założeniami Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej i Polityki Ekologicznej Państwa (PEP), która kładzie nacisk na włączanie i rozszerzanie współpracy, szczególnie instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi, jak również włączenie organizacji pozarządowych, a tym samym społeczeństwa w procedury konsultowania ważnych dla środowiska przedsięwzięć i decyzji.

Wytyczne zostały przedstawione w Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej, będącym rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej, będąc pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się edukacyjną osnową polskiej AGENDY 21.

Istotne jest zadbanie o edukację ekologiczną w szczególności wśród młodzieży jak również edukację ekologiczną dorosłych. Dlatego strategii realizacji celu zogniskowano wokół zagadnień:

- Edukacja ekologiczna w szkolnictwie;
- Edukacja ekologiczna dorosłych.

9.2. Edukacja ekologiczna w szkolnym systemie kształcenia

Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w tak zwanym formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkolnictwo wyższe.

Rozporządzenie MEN z dn. 23.12.2008r. dotyczące podstawy programowej kształcenia ogólnego określa podstawowe zadania szkoły w zakresie nauczania, umiejętności i pracy wychowawczej uwzględniając w nich działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej uczniów.

Rozporządzenie to wprowadza również obok przedmiotów i bloków przedmiotowych realizację ścieżki międzyprzedmiotowej. Wymóg ten do 2003 roku obejmował tylko szkoły podstawowe, gimnazja, od 2003 roku objął również szkoły średnie. Jedną ze ścieżek interdyscyplinarnych jest edukacja ekologiczna. Tematyka ekologiczna stanowi element wielu przedmiotów a jej właściwa realizacja zależy przede wszystkim od zaangażowania nauczycieli, od ich znajomości najważniejszych problemów z zakresu ochrony środowiska miasta Zgorzelec.

Ważnym zadaniem jest wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną szczególnie dotyczących tych problemów, które w danej gminie czy mieście są najistotniejsze, np. stosowanie ekologicznych źródeł energii, selektywna zbiórka odpadów, właściwa gospodarka wodno - ściekowa itp.

Stosowanie przez nauczycieli metod aktywizujących i poszukujących tj. burza mózgów, karty pracy, projekty; zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawianą problematyką wykształci w uczniu umiejętność obserwacji, logicznego myślenia, kojarzenia, wyciągania wniosków.

Zadaniem nauczyciela w szeroko pojętej edukacji ekologicznej jest:

- kształtowanie u ucznia postawy odpowiedzialności za stan środowiska,
- zachęcanie ucznia do prowadzenia własnych obserwacji, badań i analizy środowiska,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą,
- umożliwienie dzieciom i młodzieży podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w ich otoczeniu,
- przekazanie młodzieży inicjatywy w zakresie działań proekologicznych

Nauczyciele podejmujący się realizacji zagadnień związanych z edukacją ekologiczną powinni zarówno współpracować ze sobą, jak i współpracować z instytucjami/organizacjami wspierającymi ich działalność:

- Urzędem Wojewódzkim, Starostwami Powiatowymi, Urzędami Miast i Gmin – poprzez organizowanie i współorganizowanie prelekcji, konkursów, lekcji, festynów, finansowanie nagród,
- szkolenia, pokazowe lekcje,
- z Nadleśnictwami – poprzez organizację zajęć terenowych, organizację prelekcji, szkoleń, finansowanie nagród, wydawanie materiałów informacyjnych,
- z Pozarządowymi Organizacjami Ekologicznymi – pomoc w organizowaniu warsztatów, happeningów, szkoleń,

Kierunki działań

1. Zwiększenie udziału zagadnień związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska w ramach szkolnych programów nauczania.
2. Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia.
3. Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.

4. Powołanie przyszkolnych struktur realizacji celów związanych z ochroną środowiska (kluby przyrodników itp.)

9.3. Pozaszkolna edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju jest włączenie do udziału w nim całego społeczeństwa. Dlatego konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana do: osób dorosłych, różnych grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki, przemysłowców). Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Wśród wielu ważnych tematów edukacji ekologicznej znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, gospodarki ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii itp.

Szczególnie ważną rolę w edukacji ekologicznej mają organy samorządowe. Powinny one współdziałać przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej oraz z organizacjami, instytucjami, przedstawicielami zakładów pracy i społeczności lokalnych.

Ze względu na możliwości rozwoju turystyki na terenie miasta, konieczne jest obejmowanie edukacją ekologiczną organizatorów turystyki i wypoczynku jak i osób korzystających z oferowanych usług oraz mieszkańców obsługujących ruch turystyczny oraz tranzytowy.

Ważną kwestią jest edukacja w miejscu pracy ponieważ większość czynnych zawodowo osób poprzez podejmowane decyzje, ma mniej lub bardziej bezpośredni wpływ na stan środowiska.

Nowym i ważnym wyzwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w procesie integracji z UE. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa (np. poprzez wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych).

Zdecydowanie największy wpływ na poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa mają media. Podkreślić należy, że istnieje ścisła zależność między wiedzą społeczeństwa z zakresu stanu środowiska i nastawieniem do działań na rzecz jego ochrony, a sposobem ukazywania problemów ekologicznych w mediach. Coraz większego znaczenia nabierają tematyczne programy publicystyczne, filmy popularnonaukowe o tematyce środowiskowej oraz reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku. Współpraca w zakresie propagowania edukacji ekologicznej poprzez media powinna być realizowana we współpracy z powiatami i miastami województwa i zaowocować cyklicznym ukazywaniem się artykułów, programów TV, audycji radiowych, w których przybliżałoby się mieszkańcom bieżące problemy i działania.

Efektom współpracy z telewizją lokalną mógłby być cykl programów informacyjnych, wywiadów z politykami, osobami zaangażowanymi w ochronę środowiska, filmów edukacyjnych. Ze względu na możliwość wykorzystania komputerów coraz większe znaczenie będzie miała treść edukacyjna na stronach internetowych oraz możliwość kontaktu i dyskusji z mieszkańcami drogą internetową. Duże znaczenie w Edukacji Ekologicznej dorosłych mają działania pozaszkolne podejmowane przez uczniów i nauczycieli. Umożliwiają one włączenie do programu edukacji ekologicznej społeczności lokalnych, bez których poparcia

żadne działania na rzecz ochrony środowiska nie powiodą się. Równocześnie wspólne działania dzieci i rodziców stwarzają szanse zmiany mentalności społeczeństwa i kształtowania świadomości proekologicznej.

Kierunki działań:

1. Informowanie mieszkańców miasta o stanie środowiska w mieście i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
2. Współdziałanie władz miasta z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
3. Realizacja treści ekologicznych przez środki masowego przekazu, instytucje kultury i wypoczynku.
4. Współpraca władz lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystanie różnorodnych form edukacji ekologicznej.

10. ZADANIA SAMORZĄDU GMINNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.

Samorząd terytorialny jest zobowiązany do wykonywania następujących działań w zakresie usuwania azbestu:

- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz opracowanie gminnego programu usuwania azbestu (do 31 grudnia 2006r.);
- opracowanie sprawozdania dotyczącego stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
- stworzenie planu gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest;
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu z terenu gminy.

11. ILOŚĆ I ROZMIESZCZENIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

Informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu, PCB oraz innych substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska na terenie Gminy Człopa:

lp	miejscowość	ilość posiadaczy	powierzchnia połaci dachowej [m ²]	przeznaczenie budynku	
				mieszkalne	gospodarcze
1	Bukowo	7	620	2	5
2	Krąpiel	2	230	1	1
3	Natęcze	2	125	1	1
4	Czaplice	4	580	3	2
5	Dzwonowo	7	427	1	5
6	Dłusko	14	1211	1	13
7	Pieczyska	4	1774	3	5
8	Przelewice	11	897	8	3
9	Trzebin	7	617	4	5
10	Jaglice	12	1769	1	22
11	Mielęcín	22	3890	12	11
12	Wołowe Lasy	33	4310	14	20
13	Golin	35	2270	6	29
14	Jelenie	19	764	1	19
15	Miradź	7	415	0	8
16	Drzonowo Wł.	7	1423	3	7
17	Drzonowo	7	2065	7	1
18	Szczuczczarz	10	2170	1	9
19	Brzeźniak	2	895	0	5
20	Załom	6	1246	2	3
21	Człopa	49	3781	1	48
Razem		267	31479	72	222

Sporządzono : 19.11.2009 r.

Tabela nr1 - Wykaz obiektów budowlanych na terenie Miasta i Gminy Człopa przykrytych wyrobami zawierającymi azbest:

Nadleśnictwo Człopa

Lp.	Miejsce wykorzystania wyrobu zawierającego	Jednostka	Ilość
1.	Człopa ul. Kolejowa	m ²	239,2
2.	Leśniczówka Mielęcín w Mielęcínie	m ²	148,25
3.	Leśniczówka w Bukowie	m ²	207,2+99,96+199
4.	Leśniczówka Mokrzyca w Wołowych Lasach	m ²	318,0
5.	Wiata na tarcicę Dzwonowo 27	m ²	279,0
6.	Leśniczówka Mokrzyca Przyłęg	m ²	212,8+77,28=
7.	Osada Drzonowo	m ²	85,68
RAZEM:		m ²	1866,5

Podsumowanie:

1. 600 mb rur
2. 33.345,50 m² płyt
3. 744 sztuki płyt

Dane na dzień 20.11.2009r.

Nazwa wyrobu Ilość

1. **Płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie – 34.149, m²**

2. **Rury azbestowo – cementowe** (wszystkie rodzaje) w budownictwie ziemnym i

mieszkaniowo – gospodarczym oraz inne instalacje przemysłowe **600 mb**

12. DIAGNOZA STANU NA TERENIE GMINY CZŁOPA – (stan na koniec grudnia 2009 roku)

W miesiącu listopadzie 2009 roku pracownicy Urzędu Gminy Człopa przeprowadzili inwentaryzację azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Człopa.

Dane pozyskano podczas przeprowadzonych przez pracowników Urzędu wizji lokalnych na terenie Gminy i zaewidencjonowane przy pomocy karty pomiarów wyrobów zawierających azbest. Karta stanowi załącznik Nr 1 do Programu.

Ogólne wyliczenia: $34\,149\text{ m}^2 \times 10\text{ kg/1m}^2 = 341\,490\text{ kg} = 341,49\text{ Mg}$

-*budynki mieszkalne* $10\,073,28\text{ m}^2 \times 10\text{ kg/1m}^2 = 100\,732,80\text{ kg} = 100,73\text{ Mg}$

-*budynki gospodarcze:* $24\,075,72\text{ m}^2 \times 10\text{ kg/m}^2 = 240\,757,20\text{ kg} = 240,76\text{ Mg}$

Podane dane mają charakter szacunkowy i dopuszczalny jest niewielki błąd w obliczeniach. W trakcie realizacji Programu dane te będą weryfikowane i aktualizowane.

Wg danych na koniec listopada 2009 roku zinwentaryzowana ilość azbestu stanowiąca w większości pokrycia dachowe wyniosła **34 149,00 m²**.

Po przeprowadzonym spisie nie przewiduje się zwiększenia ilości powierzchni zawierającej azbest z uwagi na obecny całkowity zakaz ich stosowania.

Podczas wizji lokalnych okazało się, że częściowo azbest był już usuwany – przeważnie we własnym zakresie przez właściciela obiektu. Opracowanie przez Gminę Programu umożliwi zaprzestanie stosowania takich praktyk i monitoring prawidłowego usuwania azbestu na terenie Gminy.

Wykaz najbliższej położonych składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest:

woj. Lubuskie

- składowisko odpadów w Chróściku, ul. Małszyńska 180 Gorzów Wlkp., zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o. o. Gorzów Wlkp. ul. Teatralna 49

woj. zachodniopomorskie

- składowisko odpadów w m. Dalsze 36 gm. Myślibórz, zarządzane przez EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Myśliborzu, ul. 1-go Maja 19
- składowisko odpadów w Sianowie, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Koszalinie, ul. Rieczna 14
- składowisko odpadów w Marianowie ul. Jeziorna 15, gmina Wieleń zarządzane przez
- Przedsiębiorstwo EKOMAR Spółka z o.o. /azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/.

Wykaz firm zajmujących się usuwaniem azbestu w okolicach Człopy:

- FHU „DRAWKAR II” Teresa Karaś ul. Sikorskiego 15/1 Drawsko Pomorskie, tel: 94 3634141
- Usł. Rem.-Bud. S.c. Ireneusz, Krystyna Dzida ul. Kaszubska 5/23 Wałcz, tel: 662216364
- Zakł. Pr.-Usł.-Dekarski „BLACH-BUD” ul. Kołobrzeska 6 Wałcz, tel: 67 2586497
- „Dachy” Grzegorz Krupa Wałcz ul. Sosnowa 4A tel: 604660499

- PW „TECHBUD” Jan Kozera Piła, ul. Bogusławskiego, tel: 40 67 2132842

Koszty ściągnięcia z dachu (robót budowlanych), utylizacji (transport i składowanie) wynoszą ok. **20,00zł./m²**. Zgodnie z informacjami otrzymanymi od kilku przedsiębiorstw zajmujących się demontażem, transportem oraz utylizacją wyrobów azbestowych założyć należy, że zdemontowanie, transport oraz utylizacja jednego metra kwadratowego wynosi średnio około **20,00 zł** brutto. Zatem koszt całkowitego usunięcia zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych będących w posiadaniu osób fizycznych z terenu Gminy Człopa został oszacowany na kwotę **682 980,00 zł**. (*dane na koniec 2009r.*)

13. PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z BUDYNKÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ OSÓB FIZYCZNYCH DLA GMINY CZŁOPA

Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Człopa” jest procesem długofalowym. Długofalowość ta wynika między innymi z ograniczonych możliwości finansowych Gminy oraz właścicieli obiektów. Program będzie trwał od 2010 roku do 2032 i planuje się w nim całkowite usunięcie wyrobów zawierających azbest z budynków znajdujących się na terenie Gminy Człopa. Proces ten zamyka się w kilku przenikających się fazach. Fazy te przedstawione są poniżej.

Faza 1. Inwentaryzacja budynków zawierających azbest oraz stworzenie bazy danych niezbędnej do prac przy usuwaniu wyrobów azbestowych.

Stworzenie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Człopa”. Uprawnoczenie się wszelkich aktów prawa (zaakceptowanie Programu przez władze powiatu i województwa, przyjęcie Programu przez Radę Miejską w Człopie

Aktualizacja danych zawartych w Programie – uzupełnianie bazy oraz wprowadzanie danych na temat zutylizowanych wyrobów.

Faza ta rozpoczęła się w chwili inwentaryzacji obiektów przez pracowników Gminy i trwać będzie do zakończenia Programu. Informacje ujęte w programie będą aktualizowane w trakcie realizacji Programu.

Faza 2. Poszukiwanie źródeł finansowania Programu.

Podjęcie starań o pozyskanie środków na ten cel z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Fundacji EkoFundusz. Pomoc udzielana będzie przez pracowników Urzędu właścicielom budynków zawierających azbest w wyszukaniu preferencyjnych kredytów i pożyczek na ten cel.

Faza ta trwać będzie od chwili złożenia wniosku o dotację do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i kończyć się będzie w 2032 roku.

Faza 3. Informowanie mieszkańców o szkodliwości azbestu

Zamieszczenie informacji o szkodliwości wyrobów azbestowych na stronie internetowej Gminy, propagowanie informacji podczas spotkań z mieszkańcami, na łamach gazetki gminnej.

Faza ta trwać będzie od 2010 do końca roku 2032.

Faza 4. Mobilizacja właścicieli budynków zawierających wyroby azbestowe do specjalistycznego usuwania i utylizacji azbestu.

Informacja o szkodliwości samodzielnego usuwania azbestu zostanie zamieszczona na stronie internetowej Gminy oraz będzie propagowana na spotkaniach z mieszkańcami a także na łamach lokalnej prasy. Pomoc przy wypełnianiu dokumentów oraz informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytów i pożyczek na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.

Faza ta rozpocznie się w maju 2010 roku i trwać będzie do 2032 roku.

Faza 5. Udzielenie pomocy finansowej

13.1. Odbiór odpadów azbestowych

Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych będzie następował na wniosek właściciela obiektu. Zostanie opracowany standardowy wniosek i będzie on dostępny w momencie ogłoszenia naboru wniosków o dofinansowanie. Wnioski będą rozpatrywane w porządku chronologicznego wpływu do Urzędu. Nabór wniosków zostanie ogłoszony za pośrednictwem Strony internetowej Gminy Człopa, na tablicy ogłoszeń. Wnioski złożone przed tym terminem zostaną zwrócone do wnioskodawców. Wnioski będą realizowane do wysokości kwoty zabezpieczonej w budżecie Gminy. Wysokość dofinansowania zaakceptowanego do realizacji wniosku będzie współfinansowana ze środków budżetu gminy i zewnętrznych źródeł finansowania w wysokości nieprzekraczającej 70% poniesionych kosztów związanych z demontażem, transportem oraz utylizacją odpadów.

W pierwszej kolejności będą realizowane wnioski na usuwanie azbestu z budynków mieszkalnych ujętych w ewidencji. Wszelkie prace związane z usuwaniem oraz transportem przeprowadzone będą zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

13.2. Zasady udzielenia pomocy finansowej:

Gmina Człopa sfinansuje tylko część kosztów ponoszonych przez właścicieli obiektów. Corocznie maksymalny poziom dofinansowania będzie umieszczany w ogłoszeniu o naborze wniosków. Przyjmuje się zasadę, że poziom dofinansowania zaakceptowanych wniosków ze środków budżetu gminy i zewnętrznych źródeł finansowania nie będzie wyższy niż **70%** kosztów poniesionych na demontaż, transport oraz utylizację odpadów. Gmina nie pokryje wydatków większych niż zostanie to zamieszczone w ogłoszeniu.

W przypadku obiektów, których właścicielami są osoby fizyczne (również wspólnoty mieszkaniowe), finansowanie demontażu, transportu i utylizacji odpadów zawierających azbest z środków budżetu gminy odbywać się będzie po uzyskaniu wiążącej opinii o możliwości finansowania tego rodzaju zadań ze środków publicznych.

Częściowemu sfinansowaniu podlegać będą koszty:

- demontażu,
- załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest;

- transportu tych odpadów;
- ich składowania i utylizacji.

Wysokość pomocy finansowej z budżetu Gminy zostanie ustalona corocznie i ujęta w informacji o naborze wniosków. Także poziom dofinansowania zostanie ustalony każdorazowo na dany rok i zostanie podany w ogłoszeniu.

Faza 6. Pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.

Gmina Człopa będzie starała się pozyskiwać dodatkowe środki na realizację niniejszego Programu ze źródeł zewnętrznych tzn.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, funduszy Unii Europejskiej, Fundacji EkoFundusz oraz innych dostępnych źródeł.

W przypadku pozyskania dodatkowych funduszy kwota dostępna dla właścicieli mogących usunąć szkodliwe pokrycie dachowe może ulec zwiększeniu – zostanie to podane do wiadomości mieszkańców w stosownym ogłoszeniu. W związku z tym kwota przeznaczona na realizację Programu może ulec zmianie, co jednocześnie przyspieszy proces usuwania azbestu z terenu Gminy Człopa. Informacja o innych źródłach pomocy oraz o ich wysokości ujęta zostanie w ogłoszeniu o naborze wniosków i nie będzie ulegała zmianie przez cały okres realizacji projektu w danym roku.

Faza ta rozpocznie się od momentu przyjęcia Programu Uchwałą Rady Miejskiej w Człopie i trwać będzie do 2032 roku.

Faza 7. Monitoring realizacji Programu.

Jednym z elementów zarządzania Programem będzie jego systematyczne monitorowanie. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany w ilości wyrobów zawierających azbest w Gminie Człopa w kolejnych latach realizacji Programu. Monitoring będzie przeprowadzany przez pracowników Urzędu na podstawie zrealizowanych wniosków oraz podczas wizji lokalnych.

Wskaźniki jakie będą monitorowane to:

Wskaźniki monitoringu - jednostka miary

- Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w m²
- Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest w PLN

Faza ta będzie realizowana od końca roku 2010 do końca realizacji Programu.

Faza 8. Aktualizacja danych

Dane zawarte w Programie będą aktualizowane corocznie.

14. HARMONOGRAM REALIZACJI „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY CZŁOPA NA LATA 2010 – 2032”.

Zgodnie z danymi uzyskanymi podczas inwentaryzacji na terenie Gminy Człopa znajduje się **34 149,00 m²** powierzchni dachów zawierających azbest. 32,43% stanowią tu dachy znajdujące się na budynkach mieszkalnych. Koszt usunięcia, utylizacji i transportu płyt eternitowych z dachów budynków mieszkalnych został oszacowany na kwotę **221 507,03 zł.** (dane na koniec 2009r) .

Harmonogram prac ujętych w Programie przedstawia się następująco:

Działanie Termin realizacji

- Inwentaryzacja budynków zawierających azbest oraz stworzenie bazy danych niezbędnej do prac przy usuwaniu wyrobów azbestowych Listopad 2009
- Poszukiwanie źródeł finansowania Programu Od 2010 r. do 2032 r.
- Informowanie mieszkańców o szkodliwości azbestu Od 2010 r. do 2032 r.
- Mobilizacja właścicieli budynków zawierających wyroby azbestowe do specjalistycznego usuwania i utylizacji azbestu od 2010 r. do 2032 r.
- Udzielenie pomocy finansowej - od 2010 r. do 2032 r.
- Pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu. Od 2010 r. do 2032 r.
- Monitoring realizacji Programu - od 2010 r. do 2032 r.
- Aktualizacja danych - od 2010 r. do 2032 r.

15. FINANSOWANIE PROGRAMU.

W Programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy w latach 2010 - 2032. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania do 70% kosztów: demontażu, zabezpieczenia, transportu i unieszkodliwiania wyrobów. Zabezpieczenie pozostałych środków będzie należało do właściciela budynku. Gmina Człopa będzie starała się pomóc właścicielom budynków w pozyskaniu dodatkowych środków z innych źródeł. Gmina będzie pozyskiwać na ten cel środki z WFOŚiGW w Szczecinie na podstawie wniosków o dofinansowanie

Szczegółowe warunki pomocy finansowej dla osób podejmujących się usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest będą podawane do publicznej wiadomości po zabezpieczeniu środków na dany rok.

Dla oszacowania kosztów przedsięwzięcia, przyjęto jednostkowy koszt wykonania usługi na maksymalną kwotę **30,00 zł brutto** za **m²**. Kwota ta obejmuje demontaż, transport i utylizację wyrobów zawierających azbest i została podyktowana średnim kosztem usługi oferowanym przez firmy mające pozwolenie na tego typu prace na terenie powiatu wałeckiego.

Szacowane warunki finansowania realizacji Programu – przy założeniu uzyskania pomocy finansowej z innych źródeł niż budżet gminy - mogą obniżyć udział wkładu własnego właściciela budynku nawet do 30% wartości

zadania. Przedstawione dane są szacunkowe i mogą ulec zmianie. W przypadku, gdy założone dane będą bardzo znacząco różniły się od stanu faktycznego zostaną one uaktualnione. W przypadku pozyskania dodatkowych środków proporcje w finansowaniu mogą ulec zmianie lub powierzchnia usuniętych materiałów zawierających azbest (w danym roku) zostanie zwiększona co spowoduje szybsze usunięcie materiałów zawierających azbest na terenie Gminy Człopa.

Zakłada się, że poziom pomocy z innych źródeł niż budżet gminy będzie kształtował się na poziomie 70%.

Realizacja programu w poszczególnych latach rozpoczyna się po ogłoszeniu informacji o naborze wniosków.

Ogłoszenie to zawierać będzie następujące informacje:

- Termin naboru wniosków,
- Rodzaje budynków dla których usunięcie azbestu będzie objęte pomocą finansową,
- Wysokość środków zabezpieczonych w danym roku w gminnym funduszu ochrony środowiska,
- Poziom dofinansowania,
- Podział środków dofinansowania na środki gminne i środki pochodzące z innych źródeł (o ile zostaną one pozyskane),
- Zasady przyznania i podziału środków oraz ich rozliczenia.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Wzór ankiety skierowanej do osób fizycznych

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA SKŁADANA
BURMISTRZOWI CZŁOPA PRZEZ OSOBY FIZYCZNE

I .Właściciel / Użytkownik *

Imię, Nazwisko.....

Adres.....

2. Nazwa wyrobu i ilość

- a) płyty azbestowo-cementowe (eternit) płaskie*.....m²
b) płyty azbestowo-cementowe (eternit) faliste*m²
c) tynk zawierający azbest.....m²
d) elementy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.....m²
e) kanały wentylacyjne.....m²
f) płytki podłogowe PCW z domieszką azbestu.....m²
g) płyty podokienne.....m²
h) inne wyroby z azbestem (podać jakie)m²

3. Miejsce wykorzystania - pokrycie dachu

- a) Budynek mieszkalny: pomieszczenie regularnie używane przez dzieci, młodzież, częste przebywanie, czasowe przebywanie, sporadyczne przebywanie*
b) Budynek gospodarczy: częste przebywanie, czasowe przebywanie, sporadyczne przebywanie*

4. Stan zewnętrzny pokrycia dachowego: brak uszkodzeń, małe uszkodzenia, duże uszkodzenia, pomalowana, ciągła powłoka zewnętrzna*

5. Przewidywany termin usunięcia wyrobu — (proszę podać rok)**

- a) wymiany z tytułu zużycia wyrobu
b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji

Objaśnienia do informacji:

- niepotrzebne skreślić,

** Nieuszkodzone wyroby zawierające azbest mogą być wykorzystywane do 31.12.2032r.

Załącznik 2. Wzór ankiety skierowanej do osób prawnych

Załączniki do rozporządzenia Ministra
Gospodarki, Pracy Polityki Społecznej z dnia 2
kwietnia 2004 r. (poz. 649)

**OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów
zawierających azbest**

Grupa/Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta Punktacja
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2	Tynk zawierający azbest		30
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj.<1000kg/m ³)		25
4	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II	Rodzaj azbestu		
5	Azbest chryzotylowy		5
6	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10	Duże uszkodzenia (widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu)		30
11	Małe uszkodzenia (brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu)		10
12	Brak		0
V	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 tn)		10
15	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16	Wyrób narażony na wstrząsy i drania		10
17	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10

19	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI	Wykorzystanie pomieszczenia		
20	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21	Trwałe lub częste przebywanie W pomieszczeniach innych osób		30
22	Czasowo wykorzystane pomieszczenie		20
23	Rzadko wykorzystane pomieszczenie		10
VII	Usytuowanie wyrobu		
24	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały Wentylacyjne)		25
27	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym)		10
	Suma punktów		

Załącznik 3. Wniosek dot. Usunięcia azbestu.

Człopa, dnia.....20.....r.

Burmistrz Człopy
Strzelecka 2
78-630 Człopa**WNIOSEK**

Proszę o nieodpłatne wykonanie usługi wywozu odpadów zawierających azbest, pochodzących z pokrycia dachu/elewacji przy ulicy.....w, który stanowi moją własność.

Wnioskodawca (imię i nazwisko) Adres Dowód osobisty	
NIP, REGON,	
Telefon/kontakt	
Lokalizacja odpadów z azbestem	
Termin transportu	
Dane techniczne: - ilość odpadów (ton/m ²), - rodzaj odpadów, - sposób przygotowania do transportu.	

Podpis**Wykaz dokumentów niezbędnych do przedłożenia przy składaniu wniosków:**

- 1) dane dotyczące położenia obiektu,
- 2) pozwolenie lub zgłoszenie wymagane przepisami prawa budowlanego,
- 3) dokument potwierdzający prawo własności do nieruchomości (np. aktualny odpis z księgi wieczystej),

- 4) umowę cywilnoprawną z wykonawcą prac oraz decyzję, o której mowa w punkcie 2,
- 5) określenie ilości wytworzonych odpadów zawierających azbest,
- 6) określenie przewidywanego terminu rozpoczęcia i zakończenia prac,
- 7) podpis wnioskodawcy,

Kopie dokumentów powinny być za zgodność z oryginałem

Nazwisko
Imię
Nr Dowodu Osobistego
Miejsce zamieszkania
.....
Telefon kontaktowy

BURMISTRZ

Miasta i Gminy Człopa

Ul. Strzelecka 2

78-630 Człopa

WNIOSEK

o dofinansowanie utylizacji pokryć dachowych zawierających azbest

Proszę o dofinansowanie demontażu i utylizacji pokrycia dachowego/elewacji budynku

.....

zawierającego azbest pochodzący z..... . Odpady znajdują się na

.....

w ilości

W przypadku wnioskowania o dofinansowanie utylizacji odpadów zdemontowanych zobowiązuje się do zabezpieczenia ich zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Oświadczam że:

1. Jestem zameldowany na terenie Gminy Człopa i podane we wniosku odpady zawierające azbest pochodzą z pokryć dachów budynków znajdujących się na terenie Gminy Człopa.
2. Jestem osobą fizyczną.
3. Posiadam prawo własności nieruchomości z których pochodzą odpady.
4. Złożyłem w Urzędzie Gminy Człopa informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.
5. Znane mi są skutki składania fałszywych oświadczeń wynikające z art. 297 § 1 Kodeksu karnego.

.....

data wypełnienia wniosku

.....

czytelny podpis wnioskodawcy

